

Roman Brilej, Dezider Ivanec, Darja Ostruh, Damijan Purg

OMEGA 2

Elementarne funkcije, kompleksna števila

Zbirka nalog za matematiko v 2. letniku
gimnazijskega izobraževanja

Ljubljana 2013

Kazalo

1	Potenčna funkcija	5
1.1	Potenčna funkcija z naravnim eksponentom	6
1.2	Potenčna funkcija z negativnim celim eksponentom	10
1.3	Korenska funkcija	15
1.4	Naloge za ponavljanje	18
2	Kvadratna funkcija	21
2.1	Kvadratna funkcija	22
2.2	Kvadratna enačba	32
2.3	Kvadratna neenačba	41
2.4	Naloge za ponavljanje	45
3	Kompleksna števila	49
3.1	Definicija kompleksnega števila	50
3.2	Seštevanje, odštevanje in množenje kompleksnih števil	53
3.3	Konjugirano kompleksno število	58
3.4	Absolutna vrednost	59
3.5	Deljenje kompleksnih števil	61
3.6	Kvadratna enačba	64
3.7	Naloge za ponavljanje	66
4	Eksponentna in logaritemska funkcija	69
4.1	Eksponentna funkcija	70
4.2	Eksponentna enačba	74
4.3	Logaritem	78
4.4	Logaritemska funkcija	82
4.5	Logaritemska enačba	85
4.6	Prehod k novi osnovi	89
4.7	Uporaba eksponentne in logaritemske funkcije	91
4.8	Naloge za ponavljanje	93
	Rešitve	95

Z zvezdico (*) so označene zahtevnejše naloge.

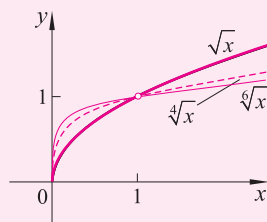
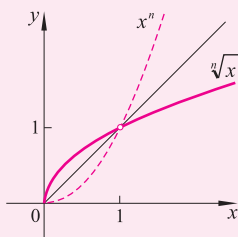
1.3 Korenska funkcija

Korenska funkcija je realna funkcija oblike:

$$f(x) = \sqrt[n]{x} \quad n \in \mathbb{N}, n > 1$$

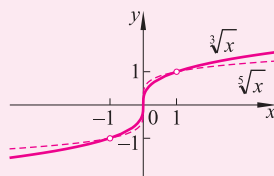
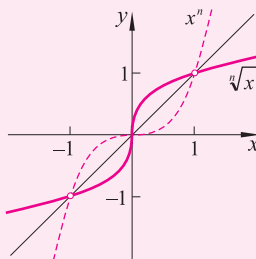
Korenska funkcija s sodim korenskim eksponentom

- je inverzna potenčni funkciji $f: [0, \infty) \rightarrow [0, \infty)$, $f(x) = x^n$
- definicijsko območje in zaloga vrednosti je množica nenegativnih realnih števil: $D_f = Z_f = [0, \infty)$
- pri poljubnem korenskem eksponentu poteka graf korenske funkcije skozi točki $(0, 0)$ in $(1, 1)$
- je naraščajoča
- je navzdol omejena
- je injektivna
- povsod, razen v $x = 0$, je pozitivna

Korenska funkcija z lihim korenskim eksponentom

- je inverzna potenčni funkciji $f(x) = x^n$ na celotni realni osi
- definicijsko območje in zaloga vrednosti je množica vseh realnih števil $D_f = Z_f = \mathbb{R}$
- pri poljubnem korenskem eksponentu poteka graf korenske funkcije skozi točke $(0, 0)$, $(1, 1)$ in $(-1, -1)$
- je naraščajoča
- je liha
- je bijektivna
- na intervalu $(-\infty, 0)$ je negativna, na intervalu $(0, \infty)$ pa pozitivna

42. Dana je funkcija f . Zapiši enačbo inverzne funkcije f^{-1} in nariši njen graf:

a) $f(x) = x^2$, $D_f = [0, \infty)$

b) $f(x) = x^3$

c) $f(x) = x^4$, $D_f = [0, \infty)$

d) $f(x) = x^5$

e) $f(x) = x^{-1}$

f) $f(x) = x^{-2}$, $D_f = [0, \infty)$

43. Zapiši enačbo inverzne funkcije f^{-1} k funkciji $f(x) =$:

a) $-\frac{1}{2}x^3$

b) $x^3 - 1$

c) $x^5 + 2$

d) $2x^5 - \frac{1}{2}$

e) $x^{-1} + 3$

f) $-x^{-3} + 7$

g) $(x - 1)^7 + 2$

h) $2(x + 1)^{-3} - 4$

44. Dana je funkcija $f : [0, \infty) \rightarrow \mathbb{R}$. Zapiši njeno inverzno funkcijo f^{-1} in določi definicijsko območje funkcije f^{-1} :

a) $f(x) = x^2 + 1$ b) $f(x) = 2x^4$ c) $f(x) = 4 - x^2$ d) $f(x) = \frac{1}{2}x^4 - \frac{1}{2}$

45. Nariši v isti koordinatni sistem grafa funkcij f in g :

a) $f(x) = \sqrt{x}$, $g(x) = \sqrt{x+1}$ b) $f(x) = \sqrt[3]{x}$, $g(x) = \sqrt[3]{x} - 2$
 c) $f(x) = \sqrt[5]{x}$, $g(x) = \sqrt[5]{x+2}$ d) $f(x) = \sqrt[4]{x}$, $g(x) = \sqrt[4]{x-1}$
 e) $f(x) = \sqrt[3]{x}$, $g(x) = -\sqrt[3]{x}$ f) $f(x) = \sqrt[6]{x}$, $g(x) = 2\sqrt[6]{x}$
 g) $f(x) = \sqrt[4]{x}$, $g(x) = -\frac{3}{2}\sqrt[4]{x}$ h) $f(x) = \sqrt{x}$, $g(x) = 2 - \sqrt{-x}$
 i) $f(x) = \sqrt[3]{x}$, $g(x) = 2\sqrt[3]{x+1} - \frac{3}{2}$ j) $f(x) = \sqrt[7]{x}$, $g(x) = 2\sqrt[7]{2-x} + 1$

46. Nariši v isti koordinatni sistem grafa funkcij f in g :

a) $f(x) = \sqrt{x}$, $g(x) = \sqrt[3]{x}$ b) $f(x) = \sqrt{x}$, $g(x) = \sqrt[4]{x}$
 c) $f(x) = \sqrt[3]{x}$, $g(x) = \sqrt[5]{x}$ d) $f(x) = \sqrt[4]{x}$, $g(x) = \sqrt[6]{x}$

47. Nariši graf funkcije f , določi ji definicijsko območje, zalogo vrednosti in njene lastnosti (naraščanje, padanje, lihost, sodost, omejenost):

a) $f(x) = \sqrt{x} - 2$ b) $f(x) = \sqrt[3]{x+1}$ c) $f(x) = 2\sqrt[4]{x-1}$
 d) $f(x) = \sqrt[5]{x-1} + 2$ e) $f(x) = 3 - 2\sqrt{x+2}$ f) $f(x) = \sqrt[4]{-x} - 2$
 g) $f(x) = \sqrt[3]{3-x} + 1$ h) $f(x) = 2 - 3\sqrt{1-x}$ i) $f(x) = 1 - \sqrt{2}\sqrt[3]{2-x}$

*48. Nariši graf funkcije $f(x) =$:

a) $|\sqrt[3]{x} - 1|$ b) $|\sqrt{x+3} - 2|$ c) $\sqrt[4]{|x+1|}$
 d) $2\sqrt[3]{|1-x|} - 1$ e) $|\sqrt{|2+x|} - 1|$ f) $|\sqrt{1-|x|} - 2|$

*49. Nariši graf funkcije:

a) $f(x) = \begin{cases} \sqrt{1-x}; & x \leq 0 \\ 1 - \sqrt{x}; & x > 0 \end{cases}$ b) $f(x) = \begin{cases} \sqrt[3]{x+1} - 1; & x < 0 \\ 2 + \sqrt[4]{x-1}; & x \geq 1 \end{cases}$
 c) $f(x) = \begin{cases} 2\sqrt[5]{x+2}; & x < -1 \\ 1 - 2\sqrt[3]{x-1}; & x \geq 0 \end{cases}$ d) $f(x) = \begin{cases} 3\sqrt[4]{2-x}; & x \leq 2 \\ 1 - 2\sqrt{x-1}; & x > 2 \end{cases}$
 e) $f(x) = \begin{cases} 2\sqrt[3]{x+2}; & x \leq -1 \\ -2\sqrt[5]{x} - 1; & -1 < x \leq 1 \\ \sqrt[4]{x-1} - 3; & x > 1 \end{cases}$
 f) $f(x) = \begin{cases} 3\sqrt{|x+2|} - 3; & x \leq -1 \\ 2 - 2\sqrt[4]{x+1}; & -1 < x \leq 0 \\ \sqrt[3]{2-x} + 2; & x \geq 1 \end{cases}$

50. Določi ničle funkcije $f(x) =$:

a) $\sqrt{x-1}$ b) $\sqrt[3]{x+2} - 3$ c) $1 + \sqrt[4]{x-5}$
 d) $2 + \sqrt[5]{3-7x}$ e) $\sqrt[6]{3x+1} - 1$ f) $\sqrt[8]{2-3x} + 2$
 g) $\sqrt[3]{|x-3|}$ h) $2 - \sqrt{|x+1|}$ i) $1 + \sqrt[5]{2|x-1|} + 1$
 j) $\sqrt{x} - \sqrt{x-1}$ k) $\sqrt{x+2} - 2\sqrt{x-1}$ l) $2\sqrt{x+1} - \sqrt{5x+1}$

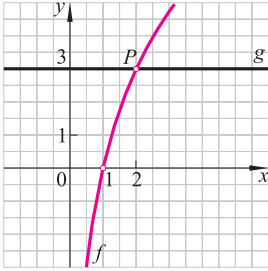
- *255.** Za katere a je funkcija za vsak x negativna?
- a) $f(x) = -2x^2 + (a + 3)x - 2a$ b) $f(x) = ax^2 - 3x + a$
 c) $f(x) = ax^2 - 2(a + 1)x + a + 1$ d) $f(x) = (a - 3)x^2 - ax + a - 3$
 e) $f(x) = -x^2 + ax + a$ f) $f(x) = (a - 3)x^2 - ax + 3$
- **256.** Določi taka števila m , da bo za vsak x veljala neenakost $\left| \frac{x^2 - mx + 1}{x^2 - x + 1} \right| < 3$.
- 257.** Katera realna števila x so večja od svojih kvadratov?
- 258.** Ploščina katerega kvadrata je številsko večja od njegovega obsega?
- 259.** Površina katere kocke je številsko manjša od vsote njenih robov?
- 260.** Za katere k imata premica $y = kx + 6$ in parabola $y = -x^2 + 2x + 5$ skupni dve različni točki?
- 261.** Za katere k premica $y = kx - 5$ in parabola $y = 2x^2 - 4x + 3$ nimata skupnih točk?
- 262.** Za katere a je premica $y = -2x$ sekanta ali tangenta parabole $y = x^2 + ax + a^2$?
- 263.** Za katere a je premica $2x + y - 3 = 0$ mimobežnica parabole $y = (a + 1)x^2 - 2ax + 3a$?
- 264.** Določi taka števila m , da bo produkt rešitev enačbe $x^2 + 2mx + 4m^2 - 4m + 1 = 0$ pozitivno število.
- *265.** Določi taka števila m , da bo vsota rešitev enačbe $mx^2 - (5 - m^2)x + 6 = 0$ negativno število.
- *266.** V enačbi $x^2 - mx + m - 1 = 0$ določi taka števila m , da bo vsota kvadratov korenov manjša od 5.
- **267.** V enačbi $x^2 - (m + 2)x + m^2 = 0$ določi taka števila m , da bo vsota obratnih vrednosti korenov večja od 1.
- *268.** Določi abscise točk $T(x, 0)$, za katere je vsota kvadratov razdalj od točk $A(0, 2)$ in $B(3, 4)$ manjša od 29.

2.4 Naloge za ponavljanje

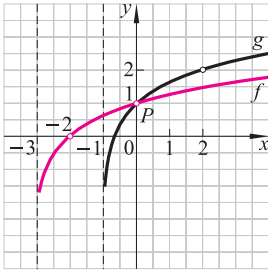
- 269.** Dana je funkcija $f(x) = \frac{1}{3}x^2 - \frac{4}{3}x - \frac{5}{3}$.
- a) Nariši njen graf.
 b) Določi definicijsko območje, zalogo vrednosti in najmanjšo vrednost funkcije f .
 c) Izračunaj ploščino trikotnika, ki ga določajo presečišča grafa funkcije s koordinatnima osema.

- 270.** Dana je funkcija $f(x) = -2x^2 - 2x + 4$.
- Nariši njen graf.
  - Določi D_f , Z_f in največjo vrednost funkcije f .
  - Izračunaj obseg trikotnika, ki ga določajo presečišča grafa funkcije s koordinatnima osema.
- 271.** Na grafu kvadratne funkcije f so točke $A(0, -3)$, $B(-2, 1)$ in $C(6, 9)$.
- Zapiši funkcijo f v splošni obliki.
  - Funkcijo f zapiši tudi v razcepni obliki.
  - Zapiši enačbo premice, ki seka graf funkcije f v točkah A in C .
- 272.** Dane so točke $A(0, 1)$, $B(-2, -5)$ in $C(2, -1)$.
- Zapiši enačbo parabole, ki poteka skozi te točke.
  - Enačbo parabole iz prejšnje točke zapiši v temenski obliki.
  - Zapiši enačbo premice, ki seka iskano parabolo v točkah A in B .
- 273.** Dana je družina funkcij $f(x) = x^2 - 4x - a$.
- Določi tako število a , da bo vrednost funkcije f v točki $x = 3$ enaka -8 . Zapiši to funkcijo v razcepni obliki.
  - Nariši graf funkcije za $a = 5$.
  - Določi tisto funkcijo iz dane družine, katere najmanjša vrednost je 0. Zapiši to funkcijo v temenski obliki.
- 274.** Dana je družina parabol $y = ax^2 - 4x - 6$, $a \neq 0$.
- Določi tisto parabolo iz družine, ki poteka skozi točko $A(-2, 10)$. Zapiši enačbo te parabole v temenski obliki.
  - Nariši parabolo za $a = 2$.
  - Določi tako število a , da bo parabola imela teme na osi x . Zapiši koordinati temena.
- 275.** V družini parabol $y = 2x^2 + ax + a$ določi tisto parabolo, ki
- vsebuje točko $A(-2, 3)$
  - ima teme pri $x = 1$
  - se dotika abscisne osi
- 276.** V družini funkcij $f(x) = 2x^2 - 2ax + 3a$ določi tisto funkcijo,
- katere graf poteka skozi točko $A(2, 5)$
  - ki ima najmanjšo vrednost pri $x = -1$
  - ki ima eno dvojno ničlo
- 277.** Dana je družina parabol $y = x^2 - 2ax + a^2 + a - 3$.
- Določi tisto parabolo iz družine, ki ima teme na osi x .
  - Za katere a ležijo vse parabole nad osjo x ?
  - Določi koordinati temena poljubne parabole iz dane družine in poišči geometrijsko mesto vseh temen.

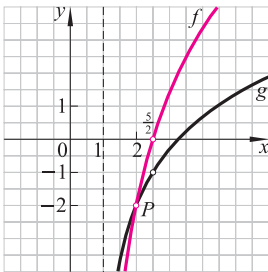
508. a) $P(2, 3)$

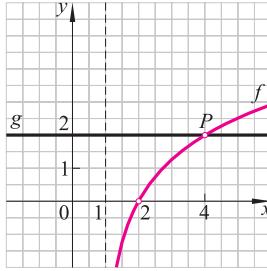
d) $P(0, 1)$

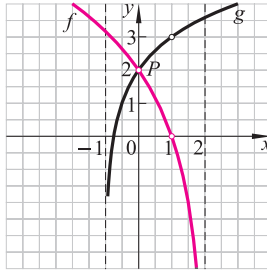
g) $P(2, -2)$

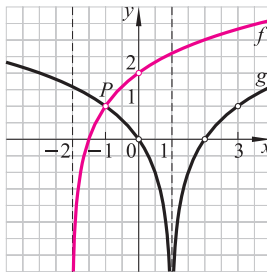
b) $P(4, 2)$

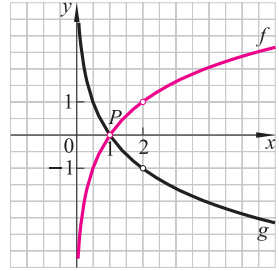
e) $P(0, 2)$

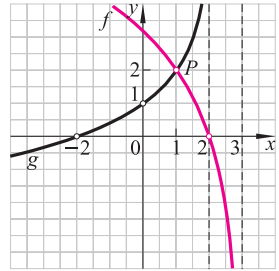
h) $P(-1, 1)$

c) $P(1, 0)$

f) $P(1, 2)$

509. a) $x = 3, y = -1$ b) $x = 2, y = 3$ c) $x = 3, y = 6$ d) $x = 10, y = 5$

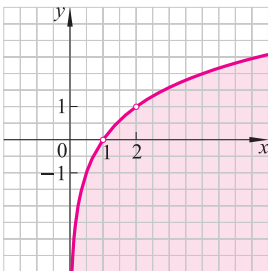
510. a) $x = 3, y = 4$ b) $x = 10, y = 1$ c) $x = \frac{1}{3}, y = 9$ d) $x = 100, y = 10$

511. a) $x = 1, y = \log 2$ b) $x_1 = 10, y_1 = 3; x_2 = 3, y_2 = 10$

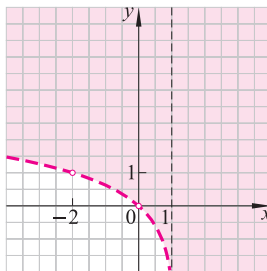
c) $x_1 = \sqrt{10}, y_1 = -2; x_2 = \frac{\sqrt[3]{100}}{10}, y_2 = 3$

d) $x = \frac{\log 2 \log 3}{\log^2 3 - \log 2 \log 5}, y = \frac{\log^2 2}{\log 2 \log 5 - \log^2 3}$

512. a)

b)

c)

